

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів
щодо функціонування установ виконання покарань та
установ попереднього ув'язнення в умовах воєнного стану
(реєстр. № 8292 від 19 грудня 2022 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 19 грудня 2022 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 03 квітня 2023 року (протокол № 118) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо функціонування установ виконання покарань та установ попереднього ув'язнення в умовах воєнного стану (реєстр. № 8292 від 19 грудня 2022 року) (далі – Законопроект), поданий Кабінетом Міністрів України.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою удосконалення окремих норм, що регламентують механізм реалізації прав засуджених та осіб, узятих під варту, а також порядок та умови їх тримання в установах виконання покарань і установах попереднього ув'язнення, зокрема, в умовах воєнного стану.

Для досягнення мети пропонується внести зміни до Кримінально-виконавчого кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення». Запропонованими змінами до статей 11, 18, 150 Кримінально-виконавчого кодексу України та статті 4 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачається можливість створення у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України на період дії воєнного стану в Україні і у відбудовний період секторів максимального рівня безпеки для відбування покарання чоловіками, засудженими до довічного позбавлення волі, а також врегулювання питання перебування у таборах для тримання військовополонених, засуджених до позбавлення волі на певний строк або довічного позбавлення волі.

Крім того, пропонується внести зміни до статті 11 Кримінально-виконавчого кодексу України щодо можливості створення у виправних колоніях

секторів для відбування покарання засудженими неповнолітніми за умови забезпечення їх ізоляції від засуджених повнолітніх.

Згідно із запропонованими Законопроектом змінами до статті 7 Закону України «Про попереднє ув'язнення» адміністрації установи для попереднього ув'язнення надається право на використання аудіовізуальних, електронних та інші технічних засобів з метою запобігання вчиненню втеч та інших кримінальних правопорушень, порушенню встановленого законодавством порядку тримання під вартою та відбування покарання, а також забезпечення безпеки осіб, взятих під варту, засуджених, персоналу установ для попереднього ув'язнення.

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про попереднє ув'язнення» статтею 11¹ відповідно до положень якої передбачається можливість надання особам, взятим під варту, у слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби України платних послуг із забезпечення поліпшених умов тримання.

Згідно з Законопроектом не допускається тримання в одиночних камерах неповнолітніх осіб. Водночас змінами до статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачається, що особи, взяті під варту, які досягли вісімнадцятирічного віку, тримаються в камерах окремо від неповнолітніх та повнолітніх до досягнення ними двадцяти двох років.

Крім того, у статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» пропонується встановити вимоги щодо ізольованого тримання осіб, обвинувачених або підозрюваних у вчиненні тяжких злочинів, пов'язаних з насильством або внаслідок яких потерпілому спричинені тілесні ушкодження, та особливо тяжких злочинів; осіб, які є співробітниками або проходили службу (працювали) в Державній прикордонній службі України та Національній гвардії України; засуджених, які прибули з виховних та виправних колоній для участі у розгляді справи у касаційній інстанції або для ознайомлення з матеріалами кримінального провадження чи участі в розгляді справи як свідок, потерпілий, цивільний позивач.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

У Конституції України визначено, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1); людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (частина перша статті 3); органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19); кожен має право на повагу до його гідності; ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню (частини перша та друга статті 28).

Організація і діяльність органів і установ виконання покарань визначається виключно законами України, а Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, до повноважень якого належить прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85, пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України).

Згідно із частиною третьою статті 63 Конституції України засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Відповідно до статті 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Положеннями частини третьої статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.

Держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених, забезпечує необхідні умови для їх виправлення і ресоціалізації, соціальну і правову захищеність та їх особисту безпеку (частини перша статті 7 Кримінально-виконавчого кодексу України).

Згідно із частинами першою та другою статті 20 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», правовий статус та обмеження прав і свобод громадян та прав і законних інтересів юридичних осіб в умовах воєнного стану визначаються відповідно до Конституції України та цього Закону. В умовах воєнного стану не можуть бути обмежені права і свободи людини і громадянина, передбачені частиною другою статті 64 Конституції України.

Враховуючи зазначене, члени Комітету вважають, що передбачені Законопроектом змін до Кримінально-виконавчого кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» сприятимуть поліпшенню механізму реалізації прав засуджених та осіб, узятих під варту, а також порядку та умов їх тримання в установах виконання покарань і установах попереднього ув'язнення в умовах воєнного стану.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило свої зауваження до Законопроекту.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на своєму засіданні 20 березня 2023 року прийняв рішення, що Законопроект має вплив на показники

бюджету (реалізацію положень законопроекту належить здійснювати за рахунок та в межах видатків державного бюджету на виконання покарань установами і органами Державної кримінально-виконавчої служби України (у тому числі за спеціальним фондом за рахунок власних надходжень бюджетних установ за надання платних послуг такими установами і органами). У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Листом від 29 січня 2023 року № 842.2/762/1/23/23/39.4 зауваження до Законопроекту надав Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

При цьому, Комітет звернув увагу на необхідність удосконалення деяких положень Законопроекту. Зокрема, члени Комітету зауважили, що запропонована у Законопроекті редакція частини першої статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» потребує доопрацювання з урахуванням особливостей тримання під вартою неповнолітніх осіб.

На підставі викладеного, а також відповідно до статей 93 та 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо функціонування установ виконання покарань та установ попереднього ув'язнення в умовах воєнного стану (реєстр. № 8292 від 19 грудня 2022 року), поданий Кабінетом Міністрів України, та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Звернутись до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду даного Законопроекту, відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України, про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті Законопроекту, інших структурних частин Законопроекту та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання Законопроекту.

3. Доповідачем від Комітету з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань діяльності органів юстиції, органів виконання покарань та пробації Фріс Ігоря Павловича.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

